

saa det ikke er nødvendigt for Staten, at det bringes ind under det samme System som de andre, ind under dette Skoleraad, hvor det vilde blive repræsenteret med 1 af 16 Medlemmer, altsaa talmæssig kun faa en forsvindende Indflydelse.

Hvad Fagskolerne angaar, maa jeg sige, at jeg er ikke fri for at mene, at noget lignende, om end i svagere Grad, gælder dem. Fagskolerne kunde maaske i Virkeligheden bedre slaas sammen med Teknologisk Institut end med de tekniske Skoler. I Fagskolerne skal der ikke være teoretisk Undervisning, men praktisk faglig Undervisning; de er til for at supplere Mesterlæren, hvor den paa Grund af Tidens Udvikling har Mangler. Fagskolerne giver Undervisning i Værkstedspraksis og ikke i noget andet. Der er, som allerede berørt af den ærede første Taler (Jensen-Sønderup), Fag, som paa Grund af Specialisering er blevet næsten ude af Stand til at oplære Lærlinge, eller det er gaaet dem saaledes, fordi Fabrikkerne har overtaget næsten hele deres Gerning. I saa Henseende er Skomagerfaget et vel kendt Eksempel. Det er blevet saaledes, at Folk næsten udelukkende bruger fabrikmæssigt fremstillet Skotøj, og Resultatet er blevet, at naar en Dreng sættes i Lære hos en Skomagemester, er der ikke Adgang for ham til at lære andet end Reparationer, men derved kan man ikke blive en dygtig Skomagersvend. Det er altid Faget selv, der ser noget saadant, det er Faget, som har Forstand paa sine egne Sager, og hvis det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds mente, at man kunde sætte noget andet i Stedet for Faget, og at Kommunerne eller andre kunde oprette den Slags Undervisning og tage Ledelsen, maa jeg sige, at det finder jeg aldeles principstridigt, galt og forkasteligt. Det var ogsaa Faget, som skønnede, at nu havde Forholdene forandret sig, nu kunde vi ikke længere faa dygtige Svende ud af Lærlingene, og derfor maatte vi finde paa et Supplement og lave en Fagskole. Landets Skomagere har derfor slaaet sig sammen og indrettet det saaledes, at Lærlingen i det sidste Aar af Læretiden, eller naar han er blevet Svend, inden han tager ud og søger Arbejde, kan komme ind paa Fagskolen og opholde sig der et halvt eller et helt Aar, jeg tror, det er et helt Aar. Mestrene i København giver ikke alene Pengebidrag til denne Skole, men sørger for, at der bestandig er nyt Arbejde at udføre, saa at Svendene der kan lære det, de ikke har kunnet lære paa Mestrenes

Værksteder. Herved faar de et udmærket Supplement til det, Mestrenes Værksteder har kunnet præstere. Og, som jeg har nævnt ved tidligere Lejligheder, søges danske Skomagersvende i Øjeblikket med Begærlighed i Paris og andre Steder, hvor Haandskomageriet drives; thi trods Fabrikkerne drives Haandskomageri bestandig, da der stadig er Folk — den mere velhavende Del af Kunderne —, som vil have deres Skotøj syet efter Maal, og paa saadanne Steder søges de danske Skomagersvende paa Grund af den udmærkede Uddannelse, de faar. Denne Uddannelse er altsaa et Supplement til Mestrenes Undervisning og maa derfor ledes af Faget.

Jeg er altsaa enig med Lovforslaget og imod, hvad det ærede Medlem fra Aarhus et Par Gange udtalte. Det er Faget, som skal tage Initiativet til disse Skoler, ingen udenforstaaende skal komme og sige: De Mestrene er nogle Klodrianer, de forstaaer sig ikke paa deres eget Vel, men vi andre, som er Lærere eller Professorer eller det ene eller det andet, skal lave noget og vise dem, hvordan Skomageriet bør drives. Saadan noget lader sig ikke gøre, specielt ikke i et Land som vort, hvor Haandværkerstanden staar saa højt og selv kan klare de Vanskeligheder, der frembyder sig.

Hvad jeg her har anført om Skomageriet, kunde anvendes paa andre Fag, hvor Specialisering finder Sted, Blikkenslageri og andre Metalfag. Naar en Dreng er udlært i et saadant Fag, risikerer man, at han aldrig har set andet end den Specialitet, han er oplært i, og han maa derfor have sin Uddannelse suppleret paa en Skole, hvor han kan lære Fagets alsidige Grundlag, saa at han ikke alene er egnet til at søge Arbejde paa et Specialværksted, men, som man plejer at gøre det, kan søge ud i Fagets forskellige Grene og Brancher. Det er derfor Hovedsagen, at Faget kommer til at lede disse Skoler, og det er derfor tvivlsomt for mig, om disse Skoler kan være tjente med at komme ind under et Raad eller en Overledelse, hvor noget andet end Faget bliver raadende, et Raad, for hvis Sammensætning snarere Formen for almindelig Skoleundervisning bliver bestemmende.

Det er nævnt, at der somme Tider har været Tale om at oprette Fagskoler, hvor Lærlingenes Uddannelse helt og holdent kunde finde Sted. Saadanne Skoler findes neppe nu, men det kunde tænkes, at man maatte gaa til deres Oprettelse, thi sæt, at Skomagerfagets Evne til at uddanne